

Kwartaaloverzicht arbeidsmarkt 2003/3

Hans Langenberg

Het aantal banen is in het derde kwartaal van 2003 verder afgenomen. In totaal waren er 45 duizend banen minder dan een jaar eerder. Het banenverlies beperkte zich tot het bedrijfsleven; in de zorgsector en bij de overheid was nog wel sprake van groei. Het aantal werklozen is in een jaar tijd met 81 duizend gestegen. De cao-lonen ontwikkelden zich steeds gematigder. Ten opzichte van een jaar eerder stegen de lonen met 2,6 procent.

1. Werkgelegenheid

In het derde kwartaal van 2003 waren er gemiddeld 7 493 duizend banen van werknemers. Dit zijn er 45 duizend minder dan een jaar eerder. Het is het tweede achtereenvolgende kwartaal dat het aantal banen is gedaald. In het tweede kwartaal bedroeg de afname 22 duizend.

Het banenverlies beperkt zich vooralsnog tot het bedrijfsleven. In het bedrijfsleven, hier gedefinieerd als het totaal minus overheid, zorg en overige dienstverlening, waren in het derde kwartaal 128 duizend banen minder dan het jaar ervoor. Bij de overheid en in de zorgsector is het aantal banen nog altijd stijgende. De zorgsector (inclusief overige dienstverlening) telde in het derde kwartaal 62 duizend banen meer dan een jaar eerder. De stijging is vergelijkbaar met voorafgaande stijgingen. De toename van het aantal banen bij de overheid (inclusief onderwijs) bedroeg 21 duizend. In deze sector vlakt de groei enigszins af.

Het aantal banen in het bedrijfsleven neemt af sinds het tweede kwartaal van 2002. Vanaf dit kwartaal is het banenverlies op jaarbasis alsmatig opgelopen. De grootste da-

lingen vonden in het derde kwartaal plaats in de financiële en zakelijke dienstverlening (-40 duizend) en in de industrie (-31 duizend). Deze verliezen zijn vergelijkbaar met die in het tweede kwartaal van 2003. Ook in de handel, horeca en reparatie daalde het aantal banen met 23 duizend fors. Hier loopt het banenverlies op. Relatief het grootst is het banenverlies in de bouw (-19 duizend, oftewel 4,5 procent).

Omgerekend naar arbeidsjaren bedraagt het banenverlies in het derde kwartaal 66 duizend. Dat dit verlies groter is dan het verlies in aantallen banen komt doordat de banen die erbij komen, met name bij de overheid en de zorg, gemiddeld kortere werkweken kennen dan de banen die verdwijnen. De werkgelegenheid in het derde kwartaal van 2003 komt overeen met 5,7 miljoen arbeidsjaren.

2. Vacatures

Aan het eind van het derde kwartaal van 2003 stonden er 81 duizend vacatures open. Dit waren er 34 duizend minder dan een jaar eerder. Gecorrigeerd voor seizoeninvloeden bedroeg de daling ten opzichte van het tweede kwartaal 22 duizend. Deze afname is sterker dan in de voorafgaande kwartalen.

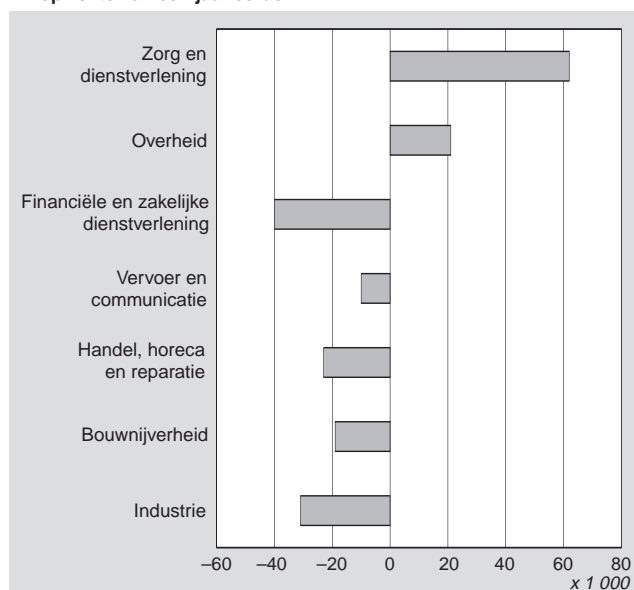
Voorals in de handel en in de zakelijke dienstverlening is het aantal openstaande vacatures fors afgenomen. In beide bedrijfstakken waren er 7 duizend vacatures minder dan een jaar eerder, hetgeen voor beide neerkomt op een daling van ongeveer 30 procent. In zowel de industrie als de bouwnijverheid is het aantal vacatures met 3 duizend gedaald. De afname was in deze bedrijfstakken wel lager dan in voorafgaande kwartalen. Relatief de sterkste daling vond plaats in de horeca. Het aantal vacatures is hier meer dan gehalveerd.

In het derde kwartaal van 2003 ontstonden 142 duizend vacatures. Dit waren er 18 duizend minder dan in het derde kwartaal van 2002. Er werden 185 duizend vacatures vervuld. Het verschil tussen het aantal ontstane en vervulde vacatures geeft de daling van het aantal openstaande vacatures in het derde kwartaal *zonder seizoencorrectie*. In het derde kwartaal valt het aantal openstaande vacatures meestal sterk terug.

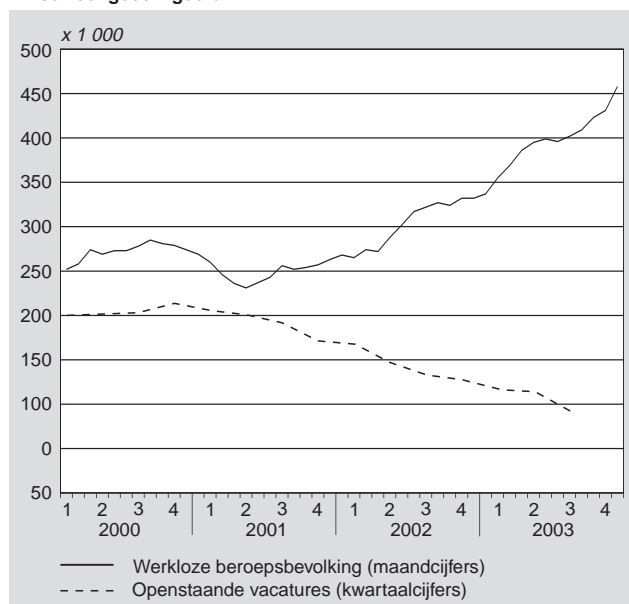
3. Werkloosheid

Terwijl het aantal banen vanaf het tweede kwartaal afneemt, neemt door de groei van de bevolking (ook van 15-64 jarigen) de behoefte aan banen nog altijd toe. In het derde kwartaal van 2003 telde de beroepsbevolking bijna 50 duizend personen meer dan een jaar eerder. Het banenverlies leidde tot een daling van de werkzame beroepsbevolking met 34 duizend (op jaarbasis). Gecombineerd

1. Mutatie aantal banen van werknemers: derde kwartaal 2003 ten opzichte van een jaar eerder

2. Werkloze beroepsbevolking en aantal openstaande vacatures, seizoengecorrigeerd

met de toename van de beroepsbevolking leidde dit tot een stijging van de werkloze beroepsbevolking met 81 duizend. Het aantal werklozen in het derde kwartaal bedroeg gemiddeld 402 duizend. Dit komt overeen met 5,3 procent van de beroepsbevolking.

Gecorrigeerd voor seizoeninvloeden is het aantal werklozen in het derde kwartaal met 7 duizend gestegen ten opzichte van het kwartaal ervoor. De stijging was kleiner dan

in voorafgaande kwartalen. Uit cijfers over meer recente perioden blijkt dat de afremming slechts tijdelijk is geweest: de toename in het vierde kwartaal was veel groter. De werkloze beroepsbevolking loopt op vanaf het derde kwartaal van 2001.

In het derde kwartaal van 2003 werden er gemiddeld 259 duizend WW-uitkeringen verstrekt. Dit waren er 77 duizend meer dan in dezelfde periode een jaar eerder. Na seizoen-correctie kwam de stijging ten opzichte van het kwartaal ervoor uit op 22 duizend. Dit is een kleinere stijging dan in het tweede kwartaal, maar in het licht van eerdere stijgingen nog altijd fors. Het aantal WW-uitkeringen stijgt vanaf het eerste kwartaal van 2002. Sinds begin 2002 is de instroom in de WW fors toegenomen. In het derde kwartaal van 2003 telde de WW 90 duizend nieuwkomers. Overigens neemt de uitstroom uit de WW ook toe. In het derde kwartaal van 2003 verlieten 78 duizend mensen de WW. Iets meer dan de helft hiervan stroomde uit wegens werkherhervatting. Het verschil tussen de in- en uitstroom geeft de stijging van het aantal WW-uitkeringen in het derde kwartaal *zonder seizoencorrectie*.

4. Loonontwikkeling

De cao-lonen per maand inclusief bijzondere beloningen zijn in het derde kwartaal van 2003 met 2,6 procent gestegen ten opzichte van een jaar eerder. Uit de ontwikkeling van de cao-lonen blijkt duidelijk het effect van loonmatiging. In het tweede kwartaal stegen de cao-lonen nog met 3,0 procent, in het eerste met 3,4 procent. De consumenten-

Staat 1
Kerncijfers arbeidsmarkt

	2003		2001		2002		2003				
	3e kw	4e kw	4e kw	1e kw	2e kw	3e kw	4e kw	1e kw	2e kw	3e kw	4e kw
Niveau	Verandering t.o.v. een jaar eerder										
	<i>x 1 000</i>										
Banen van werknemers	7 493	7 438	139	93	67	49	23	10	-22	-45	-75
Arbeidsvolume van werknemers	5 721	5 675	91	59	24	9	-9	-31	-51	-66	-85
Openstaande vacatures ¹⁾	81		-40	-38	-56	-56	-43	-54	-37	-34	-85
Ontstane vacatures	142		-60	-57	-73	-49	-32	-36	-25	-18	
Vervulde vacatures	185		-33	-59	-54	-49	-44	-25	-43	-22	
Bevolking 15-64 jaar	10 925	10 936	73	71	70	68	65	61	55	49	48
w.v. beroepsbevolking	7 565	7 500	100	93	131	111	119	130	112	47	48
w.v. werkzaam	7 162	7 084	121	88	74	45	44	40	4	-34	-33
werkloos	402	416	-22	5	57	65	75	89	107	81	81
WW-uitkeringen	259		-23	-14	1	15	31	51	66	77	
Instroom in de WW	90		-2	10	22	21	24	28	20	23	
Uitstroom uit de WW	78		-2	-3	9	11	7	9	10	12	
	Na verwijdering van seizoeninvloeden										
	Niveau										
	Verandering t.o.v. een kwartaal eerder										
	<i>x 1 000</i>										
Openstaande vacatures ¹⁾	92		-20	-4	-21	-14	-6	-12	-2	-22	
Bevolking 15-64 jaar	10 925	10 936	18	18	16	16	15	14	10	10	11
w.v. beroepsbevolking	7 504	7 521	11	8	40	51	20	19	21	-13	17
w.v. werkzaam	7 102	7 089	10	1	17	18	9	-4	-19	-20	-13
werkloos	402	431	1	8	23	34	10	23	40	7	29
WW-uitkeringen	267		-4	1	11	8	12	18	27	22	

¹⁾ Aan het eind van het kwartaal.

tenprijzen waren in het derde kwartaal gemiddeld 2,1 procent hoger dan een jaar eerder.

5. Conjunctuur

De arbeidsmarkt reageert met enige vertraging op de economische ontwikkeling. De toestand van de arbeidsmarkt in het derde kwartaal moet dan ook gezien worden als reactie op de economische ontwikkeling in de periode die eraan voorafging. Deze was bijzonder slecht: gecorrigeerd voor seizoeneffecten kromp de economie vanaf het vierde kwartaal van 2002 tot en met het tweede kwartaal van 2003. In het derde kwartaal kwam de economische groei op 0,0 procent uit. Er lijkt sprake te zijn van een kleine kentering: volgens een eerste raming groeide de economie in het vierde kwartaal van 2003 met 0,3 procent. Normaal gesproken is dit overigens nog een te lage groei om de werkloosheid te laten dalen.

De consumptieve bestedingen van huishoudens zijn in het derde kwartaal van 2003 met 0,4 procent gedaald ten opzichte van het overeenkomstige kwartaal een jaar eerder. De investeringen in vaste activa zijn in dezelfde periode met 3,5 procent afgenomen, de uitvoer van goederen en diensten is met 1,0 procent afgenomen.

6. Verschillen tussen mannen en vrouwen

Er zijn in het derde kwartaal van 2003 meer werkloze mannen bijgekomen dan werkloze vrouwen. Dit komt niet alleen omdat er meer mannen tot de beroepsbevolking horen, maar ook omdat veel vrouwen nog banen vinden bij de overheid en in de zorg. In het derde kwartaal was er ten opzichte van een jaar eerder een toename van 48 duizend werkloze mannen en 33 duizend werkloze vrouwen. Het aantal door mannen bezette banen is in die periode met 61 duizend gedaald, het aantal door vrouwen bezette banen is met 16 duizend gestegen. De werkloosheid onder mannen bedroeg gemiddeld 4,7 procent, die onder vrouwen 6,2 procent.

Staat 2
Kerncijfers arbeidsmarkt (vervolg)

	2001		2002			2003			
	4e kw	1e kw	2e kw	3e kw	4e kw	1e kw	2e kw	3e kw	4e kw
	%								
Ontwikkeling cao-lonen per maand ¹⁾²⁾	4,5	4,3	3,7	3,4	3,4	3,3	3,0	2,6	2,4
Consumentenprijsindex	4,0	3,8	3,4	3,2	2,8	2,4	2,0	2,1	1,9
Werkloosheid	3,3	3,9	3,9	4,3	4,2	5,0	5,3	5,3	5,7
Werkloosheid ³⁾	3,5	3,6	3,9	4,3	4,4	4,7	5,3	5,4	5,5
Ziekteverzuim bij particuliere bedrijven	5,5	5,9	5,4	5,0	5,5	5,3	4,7	4,1	

¹⁾ Inclusief bijzondere beloningen.

²⁾ Ontwikkeling ten opzichte van het overeenkomstige kwartaal een jaar eerder.

³⁾ Na verwijdering van seizoeneffecten.